

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Όσο μπορείς (Κ. Π. Καβάφης) – Σελ. 121

1. Αφού διαβάσετε τις παρακάτω ερμηνείες λέξεων, σημειώστε δίπλα σε κάθε λέξη εκείνη την ερμηνεία που της ταιριάζει περισσότερο ως προς τη σημασιολογική της λειτουργία στο ποίημα.

- εξευτελίζεις:
- συνάφεια:
- εκθέτοντας:
- φορτική:

εξευτελίζω [ekseftelizo] -ομαι P2.1 : 1.(για πργ.) υποβαθμίζω σε πολύ μεγάλο βαθμό την ποιότητα ή μειώνω την αξία του: *Το άσπρο ψωμί παλαιότερα ήταν καλό, τώρα όμως το έχουν εξευτελίσει.* || (για την αγοραστική αξία): *Εξευτελίστηκε το νόμισμα μιας χώρας / η δραχμή. Εξευτελίστηκαν οι μισθοί και τα ημερομίσθια.* 2.(για πρόσ.) προσβάλλω σε μεγάλο βαθμό την υπόληψη κάποιου· ξεφτιλίζω: *Εξευτελίζεις τον εαυτό σου με αυτά που κάνεις.*

συνάφεια η [sináfia] O27 λόγ. γεν. και συναφείας: 1.άμεση σχέση, λογική σύνδεση γεγονότων, καταστάσεων ή φαινομένων: *Δεν υπάρχει ~ ανάμεσα στα δύο αδικήματα / στις δύο περιπτώσεις. Προσπαθώ να βρω μια λογική ~ στα επιχειρήματά του, λογική αλληλουχία.* || (φυσ.) *δυνάμεις συναφείας*, που αναπτύσσονται μεταξύ ανόμοιων μορίων της ύλης τα οποία και συγκρατούν· (πρβ. *δυνάμεις συνοχής*). 2. φιλική ή επαγγελματική σχέση.

εκθέτω [ekthéto] -ομαι, εκτίθεμαι [ektítheme]: **Π1.** τοποθετώ κτ. κάπου για να το βλέπουν πολλοί άλλοι: *Εκθέτουν τα προϊόντα τους επάνω σε πρόχειρους ξύλινους πάγκους.* || *Τα νέα αρχαιολογικά ευρήματα θα εκτεθούν σε ειδική αίθουσα του μουσείου.* **2.** αφήνω κτ. ακάλυπτο ή απροστάτευτο, για να υποστεί την επίδραση φυσικού ή χημικού παράγοντα: ~ *φωτογραφική πλάκα στο φως.* **Π1.** αφηγούμαι, περιγράφω ένα γεγονός, ένα συμβάν, μια κατάσταση κτλ.: *παρουσιάζω: Του ζήτησαν να εκθέσει τα γεγονότα. ~ την άποψή μου. ~ γραπτώς / προφορικά / με συντομία / λεπτομερώς / αναλυτικά.* **2.** ~ κπ., τον κάνω να γίνει αντικείμενο επικρίσεων, ψόγου: *Είπαν ψέματα για να μας εκθέσουν.* **3.** Δυσφημούμαι, βλάπτω την εκτίμηση που έχουν οι άλλοι για μένα: *Μη συνεχίζεις τη συζήτηση, γιατί εκτίθεται.* || *Κάνε ό,τι θες, φρόντισε όμως να μην εκτεθείς απέναντί τους.* || (έκφρ.) ~ κπ. (ή κτ.) σε κίνδυνο, τον βάζω σε κίνδυνο: *Εκθέτουν τη ζωή τους σε κίνδυνο.*

φορτικός -ή -ό [fortikós] E1 : που με λόγια ή με ενέργειες επίμονες και επαναλαμβανόμενες γίνεται ενοχλητικός, κουραστικός: *Μη γίνεσαι ~! φορτικά* ΕΠΙΡΡ: *Μου ζητάει ~ να του δανείσω χρήματα.*

2. Ξαναδιαβάστε το ποίημα. Πώς θα συμπληρώνετε τον τίτλο;

3. Ποιο πρόσωπο χρησιμοποιεί ο Καβάφης στο ποίημα; Γιατί; Τι πετυχαίνει μ' αυτό; Σε ποιον απευθύνεται;

4. Ποιο είναι το πρώτο στοιχείο που ο Καβάφης θεωρεί δεδομένο για κάθε άνθρωπο από τον πρώτο στίχο;

5. Ποια συμβουλή δίνει ο ποιητής;

6. Με ποιους τρόπους πιστεύει ο ποιητής ότι γίνεται ο εξευτελισμός της ζωής του ανθρώπου; Στην απάντησή σας αξιοποιήστε τους όρους: «συνάφεια», «κινήσεις κι ομιλίες» καθώς και τις μετοχές στη β' στροφή. Ποια κατάσταση περιγράφεται;

7. «ξένη φορτική» προσδιορίστε ποιες μπορεί να είναι οι συνέπειες για όσους δεν ακολουθήσουν τις παραπάνω προτροπές.

8. Πώς ερμηνεύεται η επανάληψη του «μπορείς» σε συνδυασμό με το «προσπάθησε»;

9. Ποια στάση ζωής προτείνεται τελικά από τον ποιητή; Πιστεύετε ότι ο ποιητής υπονοεί πως ο άνθρωπος πρέπει να γίνει αντικοινωνικός;

10. Ποιο τίτλο θα δίνετε στην κάθε στροφή με βάση το περιεχόμενο;

Α' στροφή:

Β' στροφή:

11. Ποια χαρακτηριστικά έχει ο στίχος (αριθμός συλλαβών, μέτρο, ομοιοκαταληξία);

12. Ξαναδιαβάστε το κείμενο και βρείτε τα παρακάτω εκφραστικά μέσα.

α) Προσωποποίηση:

β) Παρομοίωση:

γ) Επανάληψη:

13. Σε ποια από τις 3 κατηγορίες των καβαφικών ποιημάτων ανήκει το ποίημα που αναλύσαμε και γιατί;

14. Το έργο του Καβάφη χωρίζεται σε 3 φάσεις: α) 1884-1894: πρώτη φάση (ρομαντισμός), β) 1894-1903 (συμβολισμός), γ) 1900-1933 (ποιητικός ρεαλισμός). Σε ποια από τις 3 φάσεις εντάσσεται το ποίημα που αναλύσαμε;

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και στη συνέχεια απαντήστε στις ερωτήσεις 15 και 16.

Ο Καβάφης στο παραινετικό αυτό ποίημα προτείνει έναν κώδικα συμπεριφοράς στην ατομική και κοινωνική ζωή. Συμβουλεύει τον νοερό αποδέκτη του ποιήματος να διασφαλίσει την προσωπική του ελευθερία και να υπερασπιστεί την αξιοπρέπειά του μέσα στην κοινωνική ζωή, όσο αυτό είναι δυνατό («όσο μπορείς»). Ο ποιητής γνωρίζει ότι ο πλήρης έλεγχος της προσωπικής ελευθερίας του ανθρώπου, μέσα στην καθημερινή «συνάφεια» και «στις κινήσεις και ομιλίες», που απαιτεί η κοινωνική ζωή, είναι μάλλον ανέφικτος (=ακατόρθωτος). Ωστόσο, στο μέτρο του δυνατού, ο άνθρωπος πρέπει να αγωνιστεί για να προφυλάξει τον εαυτό του από:

- τη μαζοποίηση (το να αφομοιωθεί δηλαδή από το πλήθος και να έχει την ψυχολογία της μάζας)
 - την αλλοτρίωση (το να αποξενωθεί από τον βαθύτερο εαυτό του, τις ανάγκες του και τις ιδέες του)
 - τον συμβιβασμό και την υποταγή στον συρμό και στη μόδα της εποχής
 - το ανούσιο των ρηχών και επιφανειακών κοινωνικών σχέσεων και συναναστροφών
 - το φαίνεσθαι. Να προσπαθεί να «είναι» και όχι να «φαίνεται». Να έχει σχέσεις ουσιαστικές και όχι επιφανειακές.
 - τη χωρίς μέτρο διασκέδαση που είναι φυγή από την πραγματικότητα και τα προβλήματά του και δεν προσφέρει ουσιαστική διέξοδο
- Για να το καταφέρει αυτό πρέπει να καλλιεργηθεί πνευματικά και να ενδυναμωθεί ψυχικά.

15. Εμβαθύνοντας στα λόγια του ποιητή, ποιες είναι σήμερα οι κοινωνικές εκδηλώσεις και συνήθειες που ευτελίζουν τη ζωή του ανθρώπου; Μπορείτε να αναφέρετε μερικά σύγχρονα παραδείγματα;

16. Ποιες κατά τη γνώμη σας συγκεκριμένες προσπάθειες πρέπει να κάνει ο άνθρωπος, για να υπερασπιστεί την προσωπική ελευθερία και την αξιοπρέπειά του;

Εργασία για το σπίτι: Να γράψετε ένα δικό σας κείμενο/ποίημα για το πραγματικό νόημα της ζωής.

«Είμαι Κωνσταντινουπολίτης την καταγωγήν, αλλά εγεννήθηκα στην Αλεξάνδρεια - σ' ένα σπίτι της οδού Σερίφ· μικρός πολύ έφυγα, και αρκετό μέρος της παιδικής μου ηλικίας το πέρασα στην Αγγλία. Κατόπιν επισκέφθην την χώραν αυτήν μεγάλος, αλλά για μικρόν χρονικόν διάστημα. Διέμεινα και στη Γαλλία. Στην εφηβικήν μου ηλικίαν κατοίκησα υπέρ τα δύο έτη στην Κωνσταντινούπολη. Στην Ελλάδα είναι πολλά χρόνια που δεν επήγα. Η τελευταία μου εργασία ήταν υπαλλήλου εις ένα κυβερνητικόν γραφείον εξαρτώμενον από το υπουργείον των Δημοσίων Έργων της Αιγύπτου. Ξέρω Αγγλικά, Γαλλικά και ολίγα Ιταλικά».

Ένα σύντομο αυτοβιογραφικό σημείωμα του ποιητή